ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ.

ਬਨਾਮ

ਫੌਜਿਆ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ.

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 881/2021)

12 ਮਾਰਚ, 2021

[ਰੋਹਿਨਟਨ ਫਾਲੀ ਨਰੀਮਨ, ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਃ

ਆਰਟੀਕਲ 243ਕੇ _ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ-- ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ.) ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਵਜੋਂ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ-ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ- ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਹੱਤਤਾ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। 243ਕੇ-ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ-ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਕਲਾ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼। 243ਕੇ-ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰਟੀਕਲ. 243ਟੀ, 243 ਜ਼ੈੱਡਏ, 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ-ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ-ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗੋਆ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ.) ਦੁਆਰਾ 11 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ-ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਸਨ-ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਚੋਣ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਹੀਨੇ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 04.02.21 ਉੱਤੇ, ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐਸ. 10 (1) ਐਕਟ ਜਿਸ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱਤ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਉਸੇ ਦਿਨ, 11 ਵਾਰਡਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ-ਸੋਧ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਿਖੋ ਐਸ 10 (1) ਅਤੇ ਮਿਤੀ 04.02.21 ਦਾ ਆਦੇਸ਼-22.2.2021 'ਤੇ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਆ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ 11 ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 04.03.21' ਤੇ, ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣਾਂ-- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਮੰਗਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 04.02.2021 ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। 243ਟੀ ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਐਸ ਐਸ. 9 ਅਤੇ ਸੀ ਐਕਟ-- ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦਾ 10 ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। 243ਕੇ ਪਰ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਹਨ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ- ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ ਖੁਦ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਾਰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ-ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 4.2.21 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ-ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਡੀ ਕੋਰਟ ਨੇ 22.02.2021' ਤੇ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 15.02.2021 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ 05.02.2021 , ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ 20.03.2021 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ 9. 00 ਏ. ਐੱਮ. 22.02.2021 ਉੱਤੇ ਵਜੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾਃ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ 9.30 ਵਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂਃ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ

ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ 04.03.2021 ਨੂੰ, ਐਸਈਸੀ ਨੇ ਚੋਣਾਂ - ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1968 - ਧਾਰਾ 9, 10 ਅਤੇ 22 - ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਆਰਟੀਕਲ. 243 ਜ਼ੈੱਡਏ, (1)-ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ-ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ.) ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਤਹਿਤ। 243ZA (1)-ਆਯੋਜਿਤਃ ਐੱਫ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਹੈ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ-ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ.-ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ-ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਉਸ ਪਾੜ੍ਹੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੋਣ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ-ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਯੂ/ਆਰਟਸ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। 226 ਅਤੇ 227 ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼।

ਆਰਟੀਕਲ. 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ)/329 (ਏ)-ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਬਾਰ ਚੋਣ ਮਾਮਲੇ-ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ- ਆਯੋਜਿਤਃ ਬਾਰ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 243ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਸਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਹੈ। 329 (ਏ)-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਾਰ ਆਫ਼ ਆਰਟ।

ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤੇ। ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ), 243ਜ਼ੈੱਡਏ -- ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ-ਸੰਖੇਪਃ ਕਲਾ ਦੇ ਤਹਿਤ. 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ), ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਚੋਣ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਥ-ਬੰਦ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜੋ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਯੂ/ਆਰਟਸ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। 226 ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ

ਸਿਰਫ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ "ਨੇੜੇ" ਹੈ-ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਲਾ। 243ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਇੱਕ ਬਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਯੂ/ਆਰਟ ਹੈ। 226 ਅਤੇ 227 ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਯੂ/ਆਰਟੀਕਲ। 136 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਕਲਾ ਅਧੀਨ। 243 ਜ਼ੈੱਡਏ (1), ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ-ਇਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼. ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ, ਅਦਾਲਤ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 64] [845-ਐਚ]

ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ (1996) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303 [1996] 5 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 719-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

1.2 ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਏ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈਃ

(i) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ ਖੁਦ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਾਰ। ਸੀ ਦੂਜੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 14.01.2021 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ,
ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ "ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2021 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਰਾਜ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾ 81 (ਈ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਪਣੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਐਸਈਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣਾਂ 15.04.2021 ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

(3) ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰ ਨਾਰਸੋ ਨਾਇਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਸੁਜੈ ਐਸ. ਲੋਟਲਿਕਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਧਿਵਕ੍ਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਿਆਨ, ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ ਐੱਫ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਸੋਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਸੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਮਿਆਦ।

(4) ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਦਾ 05.02.2021 ਦਾ ਪੱਤਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਗੋਆ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, "ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ" ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨੀ 04.02.2021 ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੀਆਂ 11 ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਔਰਤਾਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ

ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(5) ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 9 ਅਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ, 2021 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 04.02.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਬੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੰਗ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243ਟੀ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

(6) ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 15.02.2021 'ਤੇ 22.02.2021' ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਐਸ.ਈ.ਸੀ. ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ 05.02.2021 (ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 08.03.2021 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਦੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਰਾਹੀਂ, ਚੋਣਾਂ 20.03.2021' ਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(7) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਹਨ, ਨੇ 9 ਵਜੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾਃ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ 9.30 ਏ. ਐਮ ਵਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 22.02.2021 ਉੱਤੇ ਸਵੇਰੇਃ ਰਿੱਟ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜੋ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(8) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 01.03.2021 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 04.03.2021' ਤੇ "ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ" ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 22.02.2021 ਉੱਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ ਕਿ 04.03.2021 ਨੇ 5 ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ 04.03.2021 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 06.03.2021 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ ਤੋਂ

13:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 66] [846-ਐਫ-ਐਚ; 847- ਏ-ਐਚ; 848- ਏ-ਈ]

2.1 ਭਾਗ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਭਾਗ 9- ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ- ਐਸ.ਈ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈਡਏ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ., ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ। [ਪੈਰਾ 52] [832- ਸੀ-ਐਫ]

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. (1978) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 405 [1978] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 272-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ।

2.2 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੋਕ ਸਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਰੁਕਾਵਟ ਧਾਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 329 (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੋਕ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 53] [832-ਜੀ-ਐਚ]

ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਏ. ਕੇ. ਐਮ. ਹਸਨ ਉਜ਼ਮਾਨ (1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 689: [1985] 1 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 493; ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਰੂਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 722: [1985] 3 ਪੂਰਕ. ਐੱਸਸੀਆਰ 225; ਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, [1967] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400; ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ. ਮਹੂ (ਰੋਮ) ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ (2009) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 404 [2009] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 384; ਰਾਮਪਾਕਵੀ ਰਾਇਪਾ ਬੇਲਾਗਲੀ ਬਨਾਮ. ਬੀ. ਡੀ. ਜੱਟੀ (1970) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 147 : [1971] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 611; ਯੂ. ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ v. ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਸਮਿਤੀ 1995 ਪੂਰਕ (2) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 305: [1995] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1015; ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1996) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303: [1996] 5 ਪੂਰਕ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 719;

ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਮੁਨੇਤਰ ਕੜ੍ਹਗਮ ਬਨਾਮ। ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਟੀ. ਐਨ. (2020) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 548 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

2.3 ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ।

1. ਅਨੁਛੇਦ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਥ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ "ਨੇੜੇ" ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

2. ਜੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਲੰਬੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

3. ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗ਼ੈਰ-ਪਾਬੰਦੀ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਰੋਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

4. ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈਡਏ. (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਸ.ਈ.ਸੀ. ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ। ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਐਸਈਸੀ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈਡਏ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰੇਗਾ। ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ।

5. ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

6. ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਏ (2) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 243 ਟੀ, ਜੋ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

7. ਅਨੁਛੇਦ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੋਕ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 243 ਜ਼ੈੱਡਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਾ ਦੇਵੇ।

8. ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਸਮੇਤ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

9. ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ ਸਿਰਫ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੈ।

10. ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ ਜੋ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਅਲਾਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰਜ਼। [ਪੈਰਾ 63] [843- ਈ-ਐਚ; 844- ਏ-ਐਚ; 845- ਏ-ਜੀ]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ (2000) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 216 [2000] 3 ਸਪਲਿਊ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 34-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2.4 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਈ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ 04.02.2021 ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243T ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243ਟੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਜੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਧਾਰਾ 9 (2) (ਬੀ. ਬੀ.) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ 27 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਇਹੋ ਗੱਲ ਸੰਗੁਏਮ ਵਿੱਚ 1 ਐੱਸਟੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਅਤੇ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗੀ। ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਦੀ ਬਾਰ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਏ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ "ਨੇੜੇ" ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ

ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਆਇਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 64,65] [846-ਬੀ-ਐਫ]

2.5 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੋ 'ਬੀ' ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੈਰਾ 81 (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 10 ਦਿਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ, ਪੈਰਾ 81 (ਈ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ "15 ਅਪ੍ਰੈਲ" ਦੀ ਬਜਾਏ, "30 ਅਪ੍ਰੈਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 67] [849-ਏ-ਬੀ]

2.6 ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਹੱਤਤਾ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ. ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
ਭਾਰਤ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ

ਸਰਕਾਰ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9 ਅਤੇ 9 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 68] [849-ਬੀ-ਐਚ]

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 309/2021

3. ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 309/2021 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਰਗਾਓ, ਗੋਆ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਗੋਆ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 04.03.2021 ਜੋ ਕਿ ਗੋਆ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 04.02.2021 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 04.03.2021 ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 69] [850-ਏ-ਸੀ]

ਐੱਨ. ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਮੱਕਲ ਚੋਣ ਖੇਤਰ [1952] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 218; ਦੁਰਗਾ ਸ਼ੰਕਰ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ। ਠਾਕੁਰ ਰਘੂਰਾਜ ਸਿੰਘ [1955] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 267; ਹਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕਾਮਥ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਇਸ਼ਾਕ [1955] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1104; ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਸਕਰ ਖਰੇ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ। ਚੋਣਾ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ [1957] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1081; ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਗ ਤੋਮਰ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ. , ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ (2006) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 352 [2006] 7 ਸਪਲਿਊ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 454; ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) (2018) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 141 [2018] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 100; ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਮੁੰਨੇਤਰਾ ਕੜ੍ਹਗਮ ਬਨਾਮ. ਰਾਜ ਟੀ. ਐੱਨ. (2020) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 548;

ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ ਬਨਾਮ ਕੁਲੈਕਟਰ (2020) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 186; ਚੋਣ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾਜੀ (1988) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 277: [1988] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 878; ਬੇਨਡਿਕਟ ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਨੀ ਬਨਾਮ ਟਿਊਲਿਪ ਬ੍ਰਾਇਨ ਮਿਰਾਂਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ 802; ਬੋਦੁਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ. ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਏ. ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ। (1996) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 416 [1996] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 687; ਕੁਰਾਪਤੀ ਮਾਰੀਆ ਦਾਸ ਬਨਾਮ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਸੇਵਾ ਸਮਾਜ, (2009) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 387: [2009] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 498; ਦਿਗਵਿਜੈ ਮੋਟੇ ਪੰਜਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ, (1993) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 175: [1993] ਸਪਲਾਇਰ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 553; ਕਲਾ ਭਾਰਤੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਬਨਾਮ ਹੇਮੰਤ ਵਿਮਲਨਾਥ ਨਰੀਚਾਨੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 437: [2010] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 971 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1952] ਐੱਸਸੀਆਰ 218	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
[1955] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 267	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
[1955] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1104	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
[1957] ਐੱਸਸੀਆਰ 1081	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
[1996] 5 ਸਪਲ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 719	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
[2006] 7 ਸਪਲ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 454	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ।	ਪੈਰਾ 9

[2018] ਐੱਸਸੀਆਰ 100	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
(2020) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 186	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9
[1988] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 878	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[1978] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 272	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ	ਪੈਰਾ 52
[1985] 1 ਸਪਲਾਇਰ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 493	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9,53
[1985] 3 ਸਪੱਲ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 225	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9,54
[1967] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9,55
(2020) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 548	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 9,60
[1996] 3 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 687	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 44
[2009] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 498	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 46
[1993] 1 ਸਪਲ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 553	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 50

[2009] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 384	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 56
[1971] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 611	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 57
[1995] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1015	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 58
[2000] 3 ਸਪਲਿਊ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 34	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 62
[1996] 5 ਪੂਰਕ। ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 719	ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ	ਪੈਰਾ 64
[2010] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 971	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 66 (7)

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ/ਮੂਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 881/2021.

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 86 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 01.03.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 882 , 883 , 884 , 885 , 886 , 887 , 888 , 889 , 890 , 891 ,892 2021 ਅਤੇ ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 309/2021.

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਦੇਵੀਦਾਸ ਪੰਗਮ, ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਵਿਨੈ ਨਵਾਰੇ, ਆਤਮਾਰਾਮ ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਨਾਡਕਰਨੀ, ਪੀ. ਐੱਸ. ਨਰਸਿਮਹਾ, ਵਿਵੇਕ ਤਨਖਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ. , ਅਰੁਣ ਆਰ. ਪੇਡਨੇਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਕਤੀ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼ੁਭਮ ਪ੍ਰੀਲਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲਾ ਗੋਖਲੇ, ਕੁਸ਼ਲ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਸ਼ਲ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੰਨਿਆ ਘੋਸ਼, ਦੱਤਪ੍ਰਸਾਦ ਲਾਵੰਡੇ, ਸਲਵਾਡੋਰ ਸੰਤੋਸ਼ ਰਿਬੇਲੋ, ਪ੍ਰਦੋਸ਼ ਡਾਂਗੁਈ, ਗੌਰਵਵਰਧਨ ਨਾਡਕਰਨੀ, ਜੈ

ਮੈਥਿਊ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਰਜ਼ੂ ਪਾਲ, ਆਦਿਰਾਜ ਬਾਲੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਤੀ ਆਰੀਆ, ਰਾਘਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਇਸ਼ਾਂਤ ਅਰੋੜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਿਤਾਲੀ ਗੁਪਤਾ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨਾਥ ਕੁੰਕੋਲਿਏਨਕਰ, ਨਿਨਾਦ ਲੌਡ, ਇਵੋ ਡੀ ਕੋਸਟਾ, ਅਭੈ ਅਨਿਲ ਅੰਤੁਰਕਰ, ਐੱਮ. ਵੀ. ਈ. ਮੁਕੁੰਦਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਦਿਤੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਅਭੀਕਾਲਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਅਭਿਜੀਤ ਕਾਮਤ, ਅਭਿਜੀਤ ਗੋਸਾਵੀ, ਇਵੋ ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਡੀ ਕੋਸਟਾ, ਸਾਹਿਲ ਟਾਗੋਤਰਾ, ਵਿਵੇਕ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਚਿਤਰਾ ਕੁੰਭਾਤ, ਨਿਰਵੀਕਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਤਿਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਾਰਲੋਸ ਅਲਵਾਰੇਸ ਫਰੇਰਾ, ਡੀ. ਕੁਨਾਨਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸ਼ਿਵਰਾਜਨ, ਉਜਵਲ ਆਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੰਨਤ ਸੰਧੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜ਼ਿੰਨੀਆ ਮਹਿਤਾ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਸਹਿਗਲ, ਅੰਕੁਰ ਦਾਸ, ਰਚੀਤਾ ਚਾਵਲਾ, ਅੰਕਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਵਕੀਲ। ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਾਰੀਮਨ, ਜੇ.

1. ਆਈ. ਏ. ਨੰਬਰ. ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ 35153/2021 ਹੈ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੀ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ।

2. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਆ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ.) ਨੇ 11 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 04.11.2020 ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਚੋਣਾਂ 18.10.2020, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ (ਮਿਉਂਸਪਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਤੀ 14.01.2021 ਦੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਗੋਆ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2021 ਤੱਕ ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ.

3. 04.02.2021 ਉੱਤੇ, ਗੋਆ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਸੋਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1968 ("ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1), ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱਤ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸੇ

ਦਿਨ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ 11 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਲਈ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 05.02.2021 ਉੱਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

4. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮਿਤੀ 04.02.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 9 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 09.02.2021 ਅਤੇ 12.02.2021 ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. ਨੰਬਰ 92/2021 ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 10 (1) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

5. 15.02.2021 ਉੱਤੇ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 22.02.2021 ਉੱਤੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਨਾਡਕਰਨੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 3937/2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਸਮਝ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

6. 22.02.2021 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਸਮਾਂ 9 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ, ਗੋਆ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ 11 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਡਾਂਗਰੇ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਐਮ.ਐਸ. ਸੋਨਕ, ਜੇ. ਐਚ. ਐਚ. ਦੁਆਰਾ। ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀਃ

81. ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਤਰਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਕ੍ਰਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

(ਏ) 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 515 (ਫਾਈਲਿੰਗ) ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(ਅ) 2021 ਦੀ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ No.85,2021 ਦੀ 86,87/2021,88/2021,90 /2021 , 91/2021 , 524/2021 (ਫਾਈਲਿੰਗ) ਅਤੇ 525/2021 (ਫਾਈਲਿੰਗ) ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 04/02/2021 ਮਿਤੀ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ, ਮਿਉਂਸਪਲ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ, ਗੋਆ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੰਗੁਏਮ, ਮੋਰਮੁਗਾਓ, ਮਾਪੁਸਾ, ਮਾਰਗਾਓ ਦੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਊਪੇਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਸੀ) ਮੈਂਡਮਸ ਦੀ ਇੱਕ ਲਿਖਤ ਦੁਆਰਾ, ਅਸੀਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ/ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਕਾਸ, ਗੋਆ ਧਾਰਾ 9 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਾਜ਼ਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਟੀਚੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 1 ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ, 1968 ਅੱਜ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਡੀ) ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਘੋਰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿਓ।

(ਈ) ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਗੋਆ ਦੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਟੀਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ (ਚੋਣ) ਨਿਯਮ, 1969 ਅਤੇ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2021 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ।

(f) ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਗੋਆ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ 2021 ਦਾ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ.3937 ਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਐੱਸਐੱਲਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਤੀ 04.03.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀਃ

" ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੋ।

ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਆਤਮਾਰਾਮ ਐੱਨ. ਐੱਸ. ਨਾਡਕਰਨੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਬੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਭੈ ਅਨਿਲ ਅੰਤੁਰਕਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਮੰਗਲਵਾਰ, 9 ਮਾਰਚ, 2021 ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ।

ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ 9.3.2021 ਉੱਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 243ਟੀ, 243ਜ਼ੈਡਏ, 243ਜ਼ੈਡਜੀ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 9,10 ਅਤੇ 22 ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਛੇਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 15 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਗ 15 ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ।

9, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 243ਜ਼ੈਡਜੀ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ

ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 04.02.2021 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 243ਜ਼ੈਡਜੀ (ਏ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ "ਕਾਨੂੰਨ" ਹੈ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਆਰਡਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ. ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਹ ਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਐੱਫ ਬਨਾਮ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, (1967) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400. ਹੋਰ ਤਾਂ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਿਆਇਤ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਥੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ, ਐੱਨ. ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਨਮੱਕਲ ਚੋਣ ਖੇਤਰ, 1952 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 218, ਦੁਰਗਾ ਸ਼ੰਕਰ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਰਘੂਰਾਜ ਸਿੰਘ, (1955) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 267, ਹਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕਾਮਤ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਇਸ਼ਾਕ, (1955) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1104, ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਸਕਰ ਖਰੇ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, 1957 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1081, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ. ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. , (1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 405, ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ। ਏ. ਕੇ. ਐੱਮ. ਹਸਨ ਉਜ਼ਮਾਨ, (1985) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 689, ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਰੂਆ ਬਨਾਮ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, (1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 722, ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ। ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1996) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, (2000) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 216, ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਗ ਤੋਮਰ ਬਨਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ. , ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, (2006) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 352, ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ), (2018) 18 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 141, ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਮੁਨੇਤਰ ਕੜ੍ਹਗਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਟੀ. ਐੱਨ., (2020) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 548, ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ ਬਨਾਮ. ਕੁਲੈਕਟਰ, (2020) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 186. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ

ਜ਼ਰੀਏ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਅਧਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੁੱਝ ਨੁਕਸ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

10. ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 6385/2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਏਕੇਐਮ ਹਸਨ ਉਜ਼ਮਾਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ "ਆਉਣ ਵਾਲੀ" ਹੈ, ਭਾਵ, ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਵਾਜੀ, (1988) 1 ਐਸਸੀਸੀ 277 ਅਤੇ ਚੰਦਰਚੂੜ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹੋ, ਜੇ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਐੱਸ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਨੇ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਗ ਤੋਮਰ ਬਨਾਮ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ. , ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਇਕੱਲਾ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਇੰਚਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ

ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ

12. ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਡਾਇਰੀ ਨੰਬਰ 6385/2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਨੈ ਨਵਾਰੇ ਨੇ ਵੀ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਧਾਰਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਡੀ ਮਿਨੀਮਿਸ ਨਾਨ ਕਿਊਰੇਟ ਲੇਕਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ' ਤੇ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (2) (ਬੀ. ਬੀ.) ਅਨੁਸਾਰ ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ 27 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਡੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

13. ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 3937/2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਆਤਮਾਰਾਮ ਨਾਡਕਰਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰੋਹਤਗੀ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਵਾਇਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ, ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ

ਦੋ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੰਭੀਰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 3 ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ/ਐੱਸ. ਸੀ./ਐੱਸ. ਟੀ./ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ. ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਵਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 20.03.2021 ਉੱਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨਃ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ 22.02.2021 ਨੂੰ ਤਾਂ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਰਥਾਤ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਿਤੀ 4.03.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਗੋਆ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ 4.03.2021 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਸਲ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ 4.03.2021 ਤੋਂ 6.03.2021 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁਡ਼ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

ਧਾਰਾ 243 ਵਿੱਚ ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ

ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 243ਟੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, "ਹੋਵੇਗਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ "ਘੱਟ ਨਹੀਂ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਇੱਕ ਤੱਕ ਘੇਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

14. ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 4121-2021 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਵੇਕ ਤਨਖਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਐੱਸਈਸੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 243ਕੇ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।
ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਜੀ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਡਕਰਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੇਨਡਿਕਟ ਡੈਨਿਸ ਕਿੰਨੀ ਬਨਾਮ ਟਿਊਲਿਪ ਬ੍ਰਾਇਨ ਮਿਰਾਂਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ 802 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। , ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ

ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਗੈਰ-ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਓਵਰਰੀਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

15. ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 3937/2021 ਵਿੱਚ ਸੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਨਾਦ ਲੌਡ ਨੇ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਆ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂ. ਪੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੱਦਬੰਦੀ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੇਘਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 04.02.2021 ਵਾਲੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੋਆ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੋਆ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

16. ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ 'ਤੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ. ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰ ਨਾਰਸੋ ਨਾਇਕ ਬਨਾਮ. ਗੋਆ ਰਾਜ, ਡਬਲਿਊ. ਪੀ. ਨੰ. 179/2020, ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿਤੀ 11.12.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ (ਗੋਆ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ:

“ 98. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 11.06.2019 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੀ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਕਵਾਇਦ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ 24.03.2020 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ.ਈ.ਸੀ. ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 26 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਿਤੀ 20.02.2020 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-0 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਝਿਜਕਦੀਆਂ ਹਨ।

XXX XXX XXX

101. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ 22 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। 14.10.2020 ਉੱਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ 23.11.2020 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ 24.11.2020 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, 12.12.2020 'ਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਕੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵੇਂ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਲਗਾਤਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

102. ਪਰ ਹੁਣ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ

ਜਾਵੇਗੀ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਮਿਆਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਕਵਾਇਦ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 10 (1) ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ/ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਘੁੰਮਾਉਣਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "

17. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਜੈ ਐੱਸ. ਲੋਟਲਿਕਰ ਬਨਾਮ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਗੋਆ ਰਾਜ, ਐਲਡੀ-ਵੀਸੀ-ਸੀਡਬਲਯੂ - 359-2020, ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ

" 5. ਅੱਜ, ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਢੁਕਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ।“

18. ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਨ।

19. ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜਿਆ 04.02.2021 , ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 7 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਸੋਧ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਤੀ 05.02.2021 ਸੰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਸ, ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 11 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ

"ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ" ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ 20.03.2021 ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਪਿਛੋਕੜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਨਾਲ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ/ਐੱਸ. ਸੀ. ਐੱਸ./ਐੱਸ. ਟੀ./ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ 11 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ 05.02.2021 ਮਿਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਰਾਹੀਂ, ਚੋਣਾਂ 20.03.2021 'ਤੇ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਝੂਠੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ 9 ਅਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ, 2021 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀ ਦੇ 04.02.2021 ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ 15.02.2021 ਉੱਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 22.02.2021 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਹੇਠਾਂ. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 9 ਵਜੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. 22.02.2021 ਉੱਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸਿਰਫ 9.30 ਏ. ਐਮ ਵਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹਨ | ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 01.03.2021 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

20. ਦੋਵੇਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ। ਭਾਰਤੀ ਡਾਂਗਰੇ, ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਃ

" 5. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨੌਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਦੁਆਰਾ 04/02/2021 ਉੱਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। 2 ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ, ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ, 1968 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੱਸਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 09/02/2021 ਤੋਂ 12/02/2021 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨੋਟਿਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਹ

15/02/2021 ਉੱਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ 22/02/2021 ਉੱਤੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਸਮਝ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ 22 ਫਰਵਰੀ 2021 ਤੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 22 ਫਰਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਹੀ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ.) ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਡੀ. ਪੰਗਮ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸਨ।

XXX XXX XXX

13. ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਮੋਰਮੁਗਾਓ ਅਤੇ ਮਾਪੁਸਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੁਕਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਏ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਬੇਵੱਸ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXX XXX XXX

16. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਬੰਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਕੇ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 2015 ਵਿੱਚ ਹੱਦਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੀ 2015 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 2026 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ

ਚਾਰਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2015 ਅਤੇ 2021 ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਵਾਰਡਾਂ ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ 2026 ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੀਟ ਨੂੰ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਕਾਰਜਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਲ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 243ਟੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਰ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਗਠਨ ਉੱਤੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ "ਘੱਟ ਨਹੀਂ" ਜਾਂ "ਘੱਟ ਨਹੀਂ", ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 1/3 ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

XXX XXX XXX

18. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਪੱਕੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2 ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੱਲ ਨੰ. 2 ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਡਜਸਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਹਰਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 1 ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੀ ਹਰੇਕ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਗਠਨ ਜਾਂ ਗਠਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਗੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਤਰਕ ਅਤੇ ਆਮ ਸਮਝ 'ਤੇ

ਅਧਾਰਤ ਹੈ; "ਜੇ ਹਿੱਸਾ ਅੱਧਾ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਧਾ ਕੇ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ", ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਸ਼ੋਕ ਮਾਨਿਕਲਾਲ ਹਰਕੁਟ ਬਨਾਮ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਅਮਰਾਵਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 (1) ਅਤੇ 55 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਵੋਟਾਂ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦਾ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 19 ਸੀ, ਸਿਰਫ 13 ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ, ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਸੁਕਦੇਵ ਗੁਰੂਲੇ ਬਨਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਿੰਨਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 211. ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 3 ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। "ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ" ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੰਸ਼ 5.33 ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 5 ਤੱਕ ਗੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਹੇਠਃ

'12 . ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ 5,33 ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਹੁਮਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਵੋਟ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਕੀ 533 ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ 5 ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਇਹ ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ "ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਨਹੀਂ", ਤਾਂ 5.33 ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ 5 ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵੋਟ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ

ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਵੋਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੋਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੋਟ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। 5 ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 5 ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 35 (1), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਭਰੋਸਗੀ ਮਤੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਤੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ-ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਉਹਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੈਠਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਵੋਟ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ। ਜੋ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਸੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਤਵੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1/3 ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ 04.02.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਕ ਨਾਲ, ਮੜਗਾਓ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ 8 ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 25 ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ|

19. XXX XXX

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 04.02.2021 ਮਿਤੀ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

XXX XXX XXX

23. ਜਦੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਾਂਗੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਵਸੀ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ" ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਕਲਪ ਲਈ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ।

XXX XXX XXX

26. ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੇ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ ਜੋ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਬੰਧਤ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜਾਇਜ਼ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗੋਆ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ

ਕਥਿਤ ਵਰਗ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2016 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ. ਬੀ.) ਨੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪਿਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ 27 ਫੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟਿੰਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਜਿੱਥੇ 27% ਸੀਟਾਂ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ, ਹੋਰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵਾਲਪੋਈ, ਪਰਨੇਮ ਅਤੇ ਸਾਂਗੁਏਮ ਵਿੱਚ 20% ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਓਬੀਸੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 21% ਤੋਂ 25% ਤੱਕ ਹੈ।

ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਸੰਗੂਮ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1 ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ; ਇਹ ਵਾਰਡ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ ਜਦਕਿ ਐਸਟੀ ਦੇ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 0.23% ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਹੈ। ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਕਰੇਗਾ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ "ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਅਤੇ ਐਸਸੀ, ਐਸਟੀ ਅਤੇ ਓਬੀਸੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਜੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਕਤ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ | ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 10, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ 681 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 206 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ, ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਲ 2010 ਤੋਂ, ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 4 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਸਟੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਗਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਵਾਰਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ| ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਸਾਲ 2021 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਹਤ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਤਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋਣਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ,

ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਸਾਡਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ 11 ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ 'ਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਖਾਮੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। 14/01/2021 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਐਸਈਸੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਤੱਕ ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ| ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੱਕ 22 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ ਨਤੀਜਾ 22/03/2021 'ਤੇ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ 14/04/2021 ਤੱਕ, ਅਤੇ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਜੇ ਵੀ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਬਾਰੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ, ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੁਸਤ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸਨ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ। ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਅੱਜ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਚੋਣ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1969 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ।

21. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, M.S.Sonak, ਜੇ. ਨੇ ਇੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

" 48. ਮੋਰਮੁਗਾਓ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ, ਇਹ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 25 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਅੱਠ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੋਰਮੁਗਾਓ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਚ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 20 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਛੇ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਗੋਆ ਦੇ ਮਾਪੁਸਾ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

49. ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਮੋਰਮੁਗਾਓ ਅਤੇ ਮਾਪੁਸਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਕਾਫ਼ੀ ਬੇਵੱਸ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

50. ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਸੀਂ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

XXX XXX XXX

51. ਧਾਰਾ 243-ਟੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ "ਸਮਝ" ਜਾਂ ਕਥਿਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸਮਝ ਉਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। "ਹਰੇਕ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ" ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਥਿਤ ਐਕਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਚੋਣ ਕਾਰਜਕਾਲ ਯਾਨੀ 15 ਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰੇਕ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਜੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਮਹਿਲਾ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਜਾਂ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਜਾਂ ਕੌਂਸਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

52. ਤਿੰਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਸਮਝ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਉਪਕਰਣ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਜਬ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਤਰਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

XXX XXX XXX

54. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਐਕਟ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਤੀਜਾ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਐਕਟ ਦੋਵੇਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੁਸਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 20 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਨਾਲ "20 ਸੀਟਾਂ ਵਾਲੇ ਤੀਜੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।" ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮਝ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਉੱਡਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਵੇਂ ਜੋ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਸੀਟਾਂ

ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ।

55. ਕਿਉਂਕਿ 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਗੰਭੀਰ ਗ਼ਲਤਫ਼ਹਿਮੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਜਨਰਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸਮਝ 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਲਈ ਸਮਝ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

XXX XXX XXX

59. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਵਸੀ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ। ਇਹ ਦੁਰਭਾਗਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਕਿ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ, ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਫੈਸਲਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੈਂਡਸ-ਆਫ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਸਨ। "ਹੱਥ-ਬੰਦ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਈ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਜਾਂ ਟੀਕਾਕਰਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXX XXX XXX

63. ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਬਚਾਅ ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੀ ਪੇਟੈਂਟ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ | ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ "ਸਮਝ" ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ

243-ਟੀ (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 9 (1) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਰਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ[ਸੋਧੋ] ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੱਥੀਂ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਸਨ। "ਹੈਂਡਸ-ਆਫ ਸਿਧਾਂਤ" ਰਿਹਾ ਹੈ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਟੀਕਾਕਰਨ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਕਸਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

xxx xxx xxx

77. ਉਪਰੋਕਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ 23 ਫਰਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁੱਲ ਡਿਸਕਨੈਕਟ ਹੈ। ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਐੱਸਟੀ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਐੱਫ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐੱਸਸੀ ਜਾਂ ਐੱਸਟੀ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਐੱਸਸੀ ਜਾਂ ਐੱਸਟੀ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

78. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਐਸ. ਟੀ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ.4 ਅਤੇ 7 ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਰਗਾਓ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਲੱਗ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ।

79. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕੋ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 11 ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਵਾਇਦ ਇੱਕ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਯਾਨੀ 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਲਈ 27 ਫੀਸਦੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (2) (ਬੀ. ਬੀ.) ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇੱਕ ਹੈ ਮਿਤੀ 4 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ, ਜੋ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ 22 ਫਰਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ 22 ਫਰਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਹੱਥ-ਬੰਦ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ।

80. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਭੈਣ, ਮਾਣਯੋਗ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਟਿਸ ਭਾਰਤੀ ਡਾਂਗਰੇ ਨੇ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 515 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ।"

22. ਇਸ ਤਰਕ ਨੇ ਫਿਰ ਅੰਤਿਮ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਿਸ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੀ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਿਤੀ 1 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਫਿਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 15.04.2021 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਸਕੇ।

23. "ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ 9ਏ ਸੀ 1 ਜੂਨ, 1993 ਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਸੱਤਰ-ਚੌਥੀ) ਸੋਧ ਐਕਟ, 1992 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਰਟੀਕਲ 243 ਪੀ "ਮਿਊਂਸਪਲ ਏਰੀਆ" ਅਤੇ "ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ" ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈਃ

243ਪੀ. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ.

XXX XXX XXX

(ਡੀ) "ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਖੇਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(ਈ) "ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ 243ਕਿਊ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਸਵੈ-ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਸਥਾ;

XXX XXX XXX

24. ਫਿਰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 243ਕਿਊ ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ ਲਈ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ। ਭਾਵ, ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ; ਦੂਜਾ "ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ" ਲਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਤੀਜਾ, "ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ" ਲਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

243ਪ੍ਰ. ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

(1) ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ,

(ਏ) ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤ (ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵ ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ।

(ਬੀ) ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ; ਅਤੇ

(ਸੀ) ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਨਗਰ ਨਿਗਮ,

ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ, "ਇੱਕ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ", "ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ" ਜਾਂ " ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ, ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਘਣਤਾ, ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਲੀਏ, ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ, ਆਰਥਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ।

25. ਧਾਰਾ 243ਟੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰਃ

243ਟੀ. ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ।

(1) ਹਰੇਕ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਸ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਇੱਕ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

(2) ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮੇਤ) ਹਰੇਕ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਚੋਣ ਰਾਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਮੇਤ) ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ...

(4) ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਹੋਣਗੇ ਔਰਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।

(5) ਖੰਡ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ (ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਔਰਤਾਂ ਲਈ) ਖੰਡ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਛੇਦ 334 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

(6) ਇਸ ਭਾਗ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗੀ। ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਜਾਂ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ।

26. ਆਰਟੀਕਲ 243ਯੂ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਰੇਕ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਹੀਂ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 243ਯੂ (3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈਃ

243 ਯੂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਆਦਿ।

XXX XXX XXX

(3) ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, -

(ਏ.) ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਸਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ;

(ਬੀ) ਇਸ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਲਈ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹਿੰਦੀ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

27. ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈਃ

243 ਜ਼ੈਡ.ਏ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ।

(1) ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ|

(2) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ|

28. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

243 ਕੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ।

(1) ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੋਵੇਗਾ|

(2) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਰਾਜਪਾਲ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਉਸੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(3) ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(4) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਈ ਰਾਜ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 243 ਜ਼ੈਡਏ (1) ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਨੁਛੇਦ 324 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 243 ਜ਼ੈਡਏ (2) ਉਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਾਰਾ 328 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

30. ਆਰਟੀਕਲ 243ਜ਼ੈਡਜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈਃ

243ਜ਼ੈਡਜੀ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕ।

ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, -

(ਏ) ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 243ਜ਼ੈਡਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।]

ਇਹ ਧਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 ਭਾਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

31. ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਤੋਂ 10 ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨਃ

8. ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ।

ਜੀ.

ਹਰੇਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਹਰੇਕ ਕੌਂਸਲ "ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ" ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਗਮਿਤ ਸੰਸਥਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਸਥਾਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਠੇਕੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ[ਸੋਧੋ]

(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਰੇਕ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਰਡ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ;

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ-

(1) ਹਰੇਕ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ, (ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ) ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

(2) ਹਰੇਕ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੀ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(2) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ -

(a) ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀਃ

ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ	ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
i) ' ਏ ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ	ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 20 ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ 2500 ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ 50,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕੌਂਸਲਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ,ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 25 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ;
(ii) 'ਬੀ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ	ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 12 ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ 2500 ਵੋਟਰਾਂ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕੌਂਸਲਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ,ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ;
(iii) ' ਸੀ ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ	ਚੁਣੇ ਗਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 10 ਹੋਵੇਗੀ

(ਅ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਗਭਗ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਮਿਉਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ|

(ਬੀਬੀ) ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ

ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ 27 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ |

(ਸੀ) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿੰਨੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਇੱਕ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈਃ

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ। ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਊਂਸਲਰ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਆਦੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਆਮ ਚੋਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

XXX XXX XXX

10. ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਵਾਰਡਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ।

(1) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ

ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਾਰਡ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸੀਟ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੀਟ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਬੀ ਵਿੱਚ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਵਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਜਾਤੀਆਂ, ਜਾਂ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(2) ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਕੌਂਸਲਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਰੇਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ।

(4) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਰਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਚੋਣ ਲੜਨ ਅਤੇ ਰਾਖਵੀਂਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।

10ਏ. ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ।

ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੋਆ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 (1994 ਦਾ ਐਕਟ 14) ਦੀ ਧਾਰਾ 237।

ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ)/329 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ

32. ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਥਾਨ ਕਲਾਸਿਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਗਿਣਤ ਮੌਕਿਆਂ' ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐੱਨ. ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਨਮੱਕਲ ਚੋਣ ਖੇਤਰ (ਸੁਪਰ) ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਜੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ

ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਃ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲੇਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਮੱਕਲ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮਦਰਾਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। 28 ਨਵੰਬਰ, 1951 ਨੂੰ ਉਸ ਹਲਕੇ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਤੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

(ਸਫ਼ਾ 221 ਉੱਤੇ)

33. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 15 ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾਃ

" ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੋਰ ਅਨੁਛੇਦ, ਅਰਥਾਤ ਅਨੁਛੇਦ 324,325,326,327 ਅਤੇ 328 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਨੁਛੇਦ 324 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ; ਧਾਰਾ 325 ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਲਿੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ; ਧਾਰਾ 326 ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਧਾਰਾ 327 ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਧਾਰਾ 328 ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਲੇਖ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਨੁਛੇਦ 327 ਅਤੇ 328 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਨੁਛੇਦ 329 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਅਨੁਛੇਦ "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਖਰੀ ਅਨੁਛੇਦ "ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ". ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਏ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 327 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 328 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 329 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਸਫ਼ੇ 224,225)

34. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਚੋਣਾਂ" ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈਃ

" ਇਸ ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੜ੍ਹਾਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਾਹ।

ਉੱਤੇ)

35. ਧਾਰਾ 326 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

" ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦੋ ਹਮਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 (ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 15 ਅਤੇ ਲੋਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਸਾਂਗਾ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੋਣ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢੁਕਵੇਂ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕੋ ਇਕ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸ ਪੜ੍ਹਾਅ ਉੱਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਧਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਧਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਰਥ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ

ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਪੜ੍ਹਾਅ' ਤੇ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 15 ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜਾਂਚ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਮੈਂ ਜੋ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਹੀ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਤਿੰਨ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, (1) ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ; (2) ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (3) ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 327 ਅਤੇ 328 ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ, ਅਨੁਛੇਦ 324 ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 329 ਤੀਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਭਾਗ 15 ਦੇ ਹੋਰ ਦੋ ਅਨੁਛੇਦ, ਅਰਥਾਤ ਅਨੁਛੇਦ 325 ਅਤੇ 326 ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਨਃ (1) ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤੀ, ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਾਹੀ; ਅਤੇ (2) ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ 15 ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਅਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਸਫ਼ੇ 228-230 ਉੱਤੇ)

36. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾਃ

" ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਲੇਖ ਦੇ ਖੰਡ (ਏ) ਦਾ ਪੂਰਕ। ਧਾਰਾ (ਏ) ਗੋਆ ਬਨਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ

ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 327 ਅਤੇ 328 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਕੀ ਸੰਭਵ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਗ 15 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੋਡ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ- ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ-ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਵਾਜਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 329 ਸਾਰੇ "ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਜੋ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

(1) ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਲੱਗੇ।

(2) ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾ ਕਰੇ ‘ 'ਚੋਣ'; ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, 'ਜੀ' ਦਾ 'ਚੋਣ' ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। "

(ਸਫ਼ੇ 233,234)

37. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਧਾਰਾ 226,227 ਅਤੇ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇੱਕ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

" ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਸਫ਼ਾ 237) 38 ਉੱਤੇ।

ਦੁਰਗਾ ਸ਼ੰਕਰ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਠਾਕੁਰ ਰਘੂਰਾਜ ਸਿੰਘ (ਸੁਪਰਾ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਨੂਸਵਾਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪੋਨੂਸਵਾਮੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ| ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਅੜਿੱਕੇ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਨੁਛੇਦ 329 ਵਿੱਚ ਗ਼ੈਰ-ਪਾਬੰਦੀ ਧਾਰਾ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਖੰਡ (2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਖ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ' ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਅਨੁਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਛੇਦ ਸਾਰੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਮ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ

ਬਨਾਮ. ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਾਮੱਕਲ ਚੋਣ ਖੇਤਰ [1952 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 218] ਜਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਇੱਕ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਚੋਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤਾ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਸਫ਼ੇ 274,275)

39. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੀ ਪਹੁੰਚ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਉੱਤੇ ਹਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕਾਮਤ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਈਦ ਅਹਿਮਦ ਇਸ਼ਾਕ, (ਉੱਪਰ):

" ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿੱਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ, ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤਹਿਤ 'ਡੀ "ਲਈ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐੱਨ. ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਾਮੱਕਲ ਚੋਣ ਖੇਤਰ [1952 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 218] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਮੂਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐੱਫ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਮਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 329 (ਬੀ) ਇਸ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 329 (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਦਲੀਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅੰਤਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਹੁਤ ਅਸੰਗਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(ਸਫ਼ੇ 1111,112)

40. ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਸਕਰ ਖਰੇ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ (ਉੱਪਰ), ਇੱਕ 7-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 71 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਛੇਦ 71 (1) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ "ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈਃ ਕੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਰਟੀਕਲ 71 "ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ" ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ "ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਨੁਛੇਦ 71 (1) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਹੀ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਅਜਿਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜਾ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਧਾਰਾ 71 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ "ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਧਾਰਾ 327 ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਅਨੁਛੇਦ 71 (3) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣ ਐਕਟ, 1952 (1952 ਦਾ 31) ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ

ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ।

(ਸਫ਼ੇ 1088,1089 ਉੱਤੇ)

" ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ 'ਡੀ' ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 62 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਮ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 62 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 71 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਚੋਣ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਚੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।

(ਸਫ਼ਾ 1090 ਉੱਤੇ)

41. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੇ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ

(ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ

ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾਃ

" 28. ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤਰਕ ਤੋਂ ਜੋ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਚੋਣ ਨੂੰ "ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ "ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਇੱਕ ਵੀ ਕਦਮ" ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਣਾ ਗਲਤ ਹੈ।

29. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ। ਪਹਿਲਾ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਚੋਣ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੁੜ ਚੋਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ "ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ" ਅਤੇ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਤੁਰੰਤ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਮੰਗਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੋ। ਇਹ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ "ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ "ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣਾ" ਹੈ।

30. ਅਨੁਛੇਦ 329 (ਬੀ) ਦੀ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈਃ (1) ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। (2) ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਰੂਪ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰ ਜੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਰਗਾ

ਸ਼ੰਕਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਾਬੰਦੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੋਸ਼ਣਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXX XXX XXX

34 ..... ਪਰ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕੈਲੰਡਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਉਹ ਜੋ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਤੁਰੰਤ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਏਗੀ, ਨਾ ਕਿ ਡੀ ਸਟ੍ਰੀਮ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗੀ। ਚੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਆਪਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਕੁਚਿਤ, ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਹੁਲਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ, ਇੱਕਮੁੱਠ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਅਪਾਹਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

42. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ, ਜੇ. ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ:

" 38. ਆਰਟੀਕਲ 324, ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 324 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ 1951 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਓ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹੀ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 327 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਸਖ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਥਿਊ, ਜੇ. ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈਃ

" ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁੱਝ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ [ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ ਬਨਾਮ. ਕੇਰਲ ਰਾਜ, (1973) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 225] ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਆਤਮਾ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 324 ਦੁਆਰਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਾਨੂੰਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਣਚਾਹੇ ਪਾਵਰ ਸਾਡੇ ਸਿਸਟਮ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਹੈ।

39. ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨਸਾਜ਼ ਪੈਗੰਬਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਵਹਾਰਵਾਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 324 ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ, ਨਾ ਹੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ

ਵਿਗਾੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਘੱਟ ਅਣਕਹੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 324, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਨਿਗਰਾਨੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ" ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ", ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਅਣਗਿਣਤ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ; ਇੱਕ ਫ੍ਰੈਂਕਨਸਟਾਈਨ ਦਾ ਰਾਖਸ਼ ਜੋ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹੰਝੂ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਾਖਾ, ਉਚਿਤ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਆਪਣੀ ਉਦਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।".

43. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾਃ

" 92. ਫੈਲਾਅ, ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ, ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਕਰੋ। ਬੇਸ਼ਕ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੰਕੁਚਿਤ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਜਾਂ ਘਟੀਆਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ। ਇਸ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂਃ

" (1) (ਏ) ਅਨੁਛੇਦ 329 (ਬੀ) ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਚੋਣ ਕਦਮ।

(ਅ) ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ|

(2) (ਏ) ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਕਾਰਜ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(ਅ) ਇਸ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਉੱਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਡੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਆਰਟੀਕਲ 324 ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ. ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਇੱਕ ਆਯਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ
ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਲਾਭ ਨਾ ਚੁੱਕੇ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਕੁੱਲ ਪੁਨਰ ਮਤਦਾਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਲਚਕਦਾਰ ਵਿਵਹਾਰਕਤਾ ਵਿੱਚ। ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਗਲਤ ਜੀ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਅਤੇ 1951 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਜ਼ਖਮੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਸਤਾਰ ਚੋਣ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਚੁਕਵੀਂ ਏਜੰਸੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ

ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਬੈਲਟ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ।

44. ਬੋਦੁਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸੂਬਾਈ ਚੋਣਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਏ. ਪੀ. ਅਤੇ ਹੋਰ, (1996) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 416, ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ 94 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਖਰਕਾਰ, ਮਾਲ ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ 20 ਪਾਏ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

" 11. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ, ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

12. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ 20 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਐੱਫ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦਾ। ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ,

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

45. ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ (ਸੁਪਰਾ) ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ:

" 28. ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਸਮੁੱਚੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਦਾਅ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐੱਲ. ਆਈ. ਐੱਸ. ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹਲਕੇ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਲਕੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਸੁਕ ਕਾਰਕੁਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦੋ ਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ".

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗੀ ਸੰਖੇਪ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਬਾਡੀ ਵਿੱਚ "ਕੋਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਟੈਸਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ "ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ" ਤਾਂ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

32. ਸਹੂਲਤ ਦੀ ਖਾਤਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂਃ

(1) ਜੇ ਕੋਈ ਚੋਣ ਹੈ, (ਚੋਣ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਦਮਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਚੋਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ, ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ, ਨਿਆਂਇਕ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ "ਚੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(3) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਖੂਹ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(4) ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ, ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(5) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਚੋਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਇਸ' ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ, ਖਿੱਚਣ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਜਾਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬਹਾਨਾ ਹੈ। ਬੇਲੋੜੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ। "

46. ਕੁਰਾਪਤੀ ਮਾਰੀਆ ਦਾਸ ਵਿੱਚ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਸੇਵਾ ਸਮਾਜ,(2009) 7 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 387, ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਲਕੇ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

" 18. ਆਰਟੀਕਲ 243-ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਗਗਨ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇ. ਵੈਂਕਟਚਲਮ ਬਨਾਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਵਾਮੀਕਨ [(1999) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 526] ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੋਕ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ "ਮਾਲਾ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

19. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 243-ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਲੇਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

" 243 - ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੱਦੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ

ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰ ਸੀ ਐਬਸੋਲੂਟ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਬਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦਾ ਟੋਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਬਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ।

20. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਹੈ। ਐੱਮ. ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ [(1998) 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 594] ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

" 3. ..... ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 243-ਜ਼ੈੱਡ. ਜੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ, ਇੱਕ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

21. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਫੈਸਲਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਬਨਾਮ ਸਤਪਾਲ [(2006) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 616] ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਰਟੀਕਲ 243-ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ

ਆਰਟੀਕਲ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਸੀ।

22. ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਯਮ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ (ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ) ਨਿਯਮ, 1967, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਊਂਸਲਰ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਾਰੰਟੋ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਚੋਣ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਹੈ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।

47. ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) (ਉੱਪਰ), ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਡੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਐਸਈਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। 21.04.2018 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਜ਼ਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ। ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 23.04.2018 'ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ 3

ਵਜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਐੱਫ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

" 28. ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 243-ਕੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ। ਆਰਟੀਕਲ 243-O ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈਃ

" 243-O . ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕ। — ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ -

(ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੱਦੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

29. ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ ਬੋਦੁਲਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਇਆ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ। ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ. , ਏ. ਪੀ., (1996) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 416, ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਬੈਂਚ ਐੱਨ. ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਨਮੱਕਲ ਚੋਣ ਖੇਤਰ, 1952 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 218 ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਵੀ. ਏ. ਕੇ. ਐੱਮ. ਹਸਨ ਉਜ਼ਮਾਨ (1985) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 689। ਡੀ ਦੁਆਰਾ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆਃ

" 8. ਐੱਨ. ਪੀ. ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ, ਨਾਮੱਕਲ ਹਲਕੇ ਦੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬੇਲੋੜੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ. ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੋਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਐੱਫ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ "ਚੋਣ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਾ ਕਰੇ; ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, "ਚੋਣ" ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

XXX XXX XXX

33. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਚਾਇਤੀ ਸਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀਟਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 (1) ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਦੇ ਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਧਾਰਾ 142 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ।

48. ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ ਬਨਾਮ ਕੁਲੈਕਟਰ, (ਉੱਪਰ), ਵਿੱਚ 3 ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ। ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਿਊਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈਃ

" 42. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ [ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ (2005) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 383]। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

" 15. ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ (ਅ) ਅਤੇ (ਸੀ), ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ [ਚਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 2003 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਪੀ. ਐਂਡ ਐਚ. 1226]। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਦਲਵਾਂ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਸੰਜਨਾ ਐੱਮ. ਵਿੱਗ ਬਨਾਮ ਦੇਖੋ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 242)

16. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ਓ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ. ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

17. ਸੀ. ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਵਿੱਚ [ਸੀ. ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਬਨਾਮ. ਕੇ. ਰਾਮਾਂਜੇਯੁਲੂ (1998) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 703] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਸੀ।

43. 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਅਤੇ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9-ਏ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 243-ਕੇ ਅਤੇ 243-ਓ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਉਪਾਅ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ 1959 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1959 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਅਖਤਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-0 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਉਪਾਅ ਵੱਲ ਧੱਕਣਾ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐੱਫ ਨੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 243 ਕੇ ਆਰ/ਡਬਲਯੂ 243 ਜ਼ੈਡਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

49. ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾਜੀ, (ਉੱਪਰ), ਇਸ ਜੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

" 6 ..... ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ [(1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 405] ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। "

50. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਿਗਵਿਜੈ ਮੋਟੇ ਵਿ. ਵਿੱਚ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1993) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 175, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ

" 8. ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਅਨੁਸਾਰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਸ਼ਾਂਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸਥਿਰ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

9. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਬੇਲਗਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਜੇ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇਗੀ।

XXX XXX XXX

14. ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਸਮੀਖਿਆਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮੀਖਿਆ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ।

51. ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਤੋਮਰ ਬਨਾਮ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ , ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ (ਉੱਪਰ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈਃ

" 22. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭਾਗ 9 ਅਤੇ ਭਾਗ 9-ਏ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ|

23. ਆਰਟੀਕਲ 243-ਕੇ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243-ਜ਼ੈਡਏ (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਾਅਦ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰੀ ਮੈਟੇਰੀਆ ਵਿੱਚ ਹਨ।

24. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ "ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ" ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ "ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ "ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦਾਂ" ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 2002 ਦਾ ਸੀ 1, [2002 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ 1, (2002) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 237] ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਕੇਸ [ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ.

ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਡਾ. , (1978) 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 405] ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ।

25. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਬੰਧਤ ਡੋਮੇਨ[ਸੋਧੋ] ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਬੇਸ਼ਕ, ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਹ ਉਕਤ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਕਰਨ|

26. ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ।

27. ਆਰਟੀਕਲ 243-ਕੇ (3) ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਉੱਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ "ਖੰਡ (1) ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਜੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਟਾਫ" ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ।

28. ਨਾਲ ਹੀ, ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਵੇਗੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਿੱਟ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿੱਟ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ

ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

52. ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਭਾਗ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਯੋਜਨਾ ਸਰੀਰਕ ਹੈ ਭਾਗ 9- ਏ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈਡਏ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਸ.ਈ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਡੀ. ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ (ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ.) ਕੋਲ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਈ. ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ., ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐੱਫ. ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਣ।

ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ)/329 (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਬਾਰ।

53. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ,ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜੀ ਬਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਏ. ਕੇ. ਐੱਮ. ਹਸਨ ਉਜ਼ਮਾਨ (ਉੱਪਰ), ਚੰਦਰਚੂੜ, ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਵੋਟਰ

ਸੂਚੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਏ' ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈਃ

" 27. ..... ਰਾਮਪਕਵੀ ਰਾਇਪਾ ਬੇਲਾਗਲੀ ((1970) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 147) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹਲਕੇ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ((1978) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 405) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਜੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ)। ਉਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਸੀ "ਚੀਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਕੰਧ" ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੰਨੀ ਅਭੇਦਜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ "ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤੱਕ ਹਰ ਕਦਮ 'ਚੋਣ' ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਿੱਟਾ ਜਾਂ ਸਿੱਟਾ", ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈਃ

" ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਦਰਧਨੁਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ 'ਚੋਣ' ਸ਼ਬਦ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਮੀਦਵਾਰ "।

28. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੋਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ "ਚੋਣ" ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲਸਬਰੀ ਵਿੱਚ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1952 ਐਸ. ਸੀ. 64] ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਟੇਜ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

54. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਰੂਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਉੱਪਰ), ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

" 12 ..... ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਲਕਸ਼ਮੀ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਸੀ. ਜੇ. ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚਰਨ ਸੇਨ ਕੇਸ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1957 ਐਸ. ਸੀ. 304] ਕਿ "ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 329 (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਚੋਣ' ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੋਨੁਸਵਾਮੀ ਕੇਸ [(1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 689] ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਾਉਣਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਂਬੱਧ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 22 (2) ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਐਕਟ1950 ਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ 1979 ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। "

55. ਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ. ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਉੱਪਰ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1962 ਦੀ ਧਾਰਾ 8,9 ਅਤੇ 10 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 329 (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੋਕ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆਃ

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੁਦ ਧਾਰਾ 329 (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 327 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ

ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 327 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 329 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ।

(ਸਫ਼ਾ 408 ਉੱਤੇ)

XXX XXX XXX

" ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 9 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੁੜ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਸ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਸਫ਼ੇ 410,411 ਉੱਤੇ)

XXX XXX XXX

“ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (4) ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10 (1) ਉਸੇ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੰਸਦ, ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 327 ਤਹਿਤ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਸਫ਼ਾ 415 ਉੱਤੇ)

56. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹੂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਐਸਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ (ਰੋਮ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, (2009) 5 SCC 404, ਜੋ ਹੱਦਬੰਦੀ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

35. ਪ੍ਰਧਾਨ [1995 ਸੁਪ (2) ਐਸਸੀਸੀ 305] ਦੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਹਰੇਕ ਹਲਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਰੇਕ ਹਲਕੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸੁਝਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਲਈ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਕਾਈ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

36. ਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ. ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ [(1967) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 , 9 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1962 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ:

19. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਿਰਫ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵੋਟਰ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੇ, ਤਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਿਸ' ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

20. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਧਾਰਾ 8 ਜਾਂ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "

37. ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਕਿਃ (ਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਕੇਸ [(1967) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400]

" 18. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। .....

***

32 ..... ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (4) ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 327 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸਿੱਟਾ

38. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਂਗ ਉਸੇ ਗਲੀ ਵਿੱਚ" ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

57. ਰਾਮਪਕਵੀ ਰਾਇਪਾ ਬੇਲਾਗਲੀ ਬਨਾਮ. ਬੀ. ਡੀ. ਜੱਟੀ (1970) 3. ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 147, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 329 (ਏ) ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆਃ

7. ..... 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੰਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। .....

8. ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 15 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਧਾਰਾ 324 ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 325 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਜਾਤੀ, ਲਿੰਗ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਟੀਕਲ 326 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਨੁਛੇਦ 327 ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 329 ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਜਮਖੰਡੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸਨੀਕ ਸੀ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਪਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪਦਾਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ (2) ..... (I)..... (ii).....(iii) .....(iv) ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ "। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 1950 ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ

ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ"।

58. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਘ ਖੇਤਰ ਸੰਮਤੀ ਵਿੱਚ, 1995 ਸੁਪ (2) ਐਸਸੀਸੀ 305, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਇਆ:

" 44. ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪੰਚਾਇਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ। XXX

45. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਚੋਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 243-ਕੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ [(1967) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400] ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਇੱਕ ਆਮ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 327 ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ

ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਥਿਤ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਚੋਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 31-8-1994 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

59. ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ। ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ, (1996) 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 303 ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਉਪਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਯੂ. ਪੀ. ਨਗਰ ਮਹਾ ਪਾਲਿਕਾ ਅਧਿਨੀਅਮ, 1959 ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੇਘਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ "

24. ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਯੂ. ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6-ਏ, 31,32 ਅਤੇ 33 ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ. ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਰੰਗੀਨ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਡਰਾਫਟ ਆਰਡਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਕਸ਼ਮੀ ਚਰਨ ਸੇਨ ਕੇਸ [(1985) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 689] ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਸੀ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

25. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1962 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਯੂ. ਪੀ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। 1962 ਦੇ ਐਕਟ

ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟਾਂ ਵਿੱਚ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨMਮੇਘਰਾਜ ਕੋਠਾਰੀ ਬਨਾਮ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ [ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1967 ਐਸ. ਸੀ. 669], ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1962। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 329 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਯੂ. ਪੀ. ਐਕਟ 1959, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਖਰੜਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਗਜ਼ਟ। ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਰਾਫਟ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣਗੇ। ਜੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਯੂ. ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243-ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

60. ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਮੁਨੇਤਰ ਕੜ੍ਹਗਮ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਟੀ. ਐੱਨ. (ਉੱਪਰ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਅੰਤਰਕਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜੋ ਗੋਆ ਦਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਏ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਦੀ ਮੰਗ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿੱਠਿਆਃ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 2-12-2019 ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

31 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 39 ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਲੁਕਾਵਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਰਫ 31 ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 2-12-2019; ਸਾਰੇ 39 ਮਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ| ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਿੰਡ, ਇੰਟਰਮੀਡੀਏਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਦਬੰਦੀ, ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ, ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ।

11. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਗ 9 ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 243-ਬੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ, ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 243-ਸੀ ਰਾਜ ਨੂੰ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਚਾਇਤ ਐੱਫ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕੋ ਅਨੁਪਾਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਰੇਕ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 243-ਡੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰੇਕ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ 9 ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਲਈ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਿਯਮ, 2017 (

ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2017),) ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਮਾਪਦੰਡ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243-ਬੀ (1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 243-ਸੀ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

13. ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਿਰਫ 31 ਮਾਲੀਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 39 ਤੱਕ ਵਧਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ, ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਪੰਚਾਇਤ ਵਾਰਡਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ/ਉਪ-ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੌਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 18-11-2019 [ਸੀ. ਆਰ. ਜੈਸੁਕਿਨ ਬਨਾਮ. ਟੀ. ਐੱਨ. ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, 2019 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 1664] ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ "ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਸਮਾਂ" ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

14. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਇਹ "ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਨੁਛੇਦ 243- ਓ ਅਤੇ 243- ਜ਼ੈਡਜੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ, (2000) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 216 ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈਃ

" 32. ..... (2) ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ "ਚੋਣ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(3) ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਜੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਦਨੀਤੀ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(4) ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ, ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਠੀਕ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੋਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਜੇ ਨਤੀਜੇ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜਾਅ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਉਹ ਗੁੰਮ ਜਾਂ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

61. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ 9 ਨਵੇਂ ਗਠਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਿੰਡ, ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

62. ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਦਾਲਤ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

63. ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ।

1. ਅਨੁਛੇਦ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਕੋਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਸੱਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗ਼ੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਥ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ "ਨੇੜੇ" ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

2. ਜੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਚੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਲਤਵੀ ਜਾਂ ਲੰਬੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

3. ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੋਣ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

4. ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਏ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ

ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈਡ. ਏ. (1) ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਜਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਇੱਕ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਰੇਗਾ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਜਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਐਸਈਸੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਸਿਰਫ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

5. ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਹੱਥੀਂ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ|

6. ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਏ (2) ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ, ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 243 ਟੀ, ਜੋ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

7. ਆਰਟੀਕਲ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰੋਕ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਹੱਥ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੈਰ-ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਾ ਦੇਵੇ।

8. ਹੱਦਬੰਦੀ ਜਾਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ।

9. ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਤੇ, ਜੋ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

10. ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਸ. ਈ. ਸੀ. ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ ਜੋ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਅਲਾਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ (IV) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰਜ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

64. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਲੈਡ ਨੇ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. (ਉੱਪਰ) ਰਾਜ

ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗੋਆ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1962 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) ਜਾਂ 10 (4) ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੇਘਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 04.02.2021 ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ 10 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243T ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਿਸਟਰ ਸੀ ਜਨਰਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ਟੀ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9 (2) (ਬੀ. ਬੀ.) ਵਿੱਚ ਕਿ ਕਈ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ 27 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 1 ਐਸ. ਟੀ. ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਸੰਗਮ ਅਤੇ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਰਤੋਂ।

65. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿ ਮਹਾਧਿਵਕ੍ਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਭਰੋਸਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 243 ਜ਼ੈੱਡਜੀ (ਬੀ) ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ "ਨੇੜੇ" ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਆਇਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਰੋਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

66. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈਃ

(1) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸਈਸੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਨੇ ਖੁਦ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਾਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਮਿਤੀ 14.01.2021 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਐਸ.ਈ.ਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ 2021 ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ" ਸਮੀਕਰਨ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2021 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਰਾਜ ਕੋਵਿਡ-19 ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 81 (ਈ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਐਸਈਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣਾਂ 15.04.2021 ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

(3)ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰ ਨਰਸੋ ਨਾਇਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਸੁਜੈ ਐੱਸ. ਲੋਟਲਿਕਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਮਹਾਧਿਵਕ੍ਤਾ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਡੀ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਸੋਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(4) ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਮਿਤੀ 05.02.2021 ਦਾ ਪੱਤਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ "ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ" ਕਰਨਾ ਸੀ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨੀ 04.02.2021 ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ/ਐੱਸ. ਸੀ. ਐੱਸ./ਐੱਸ. ਟੀ. ਅਤੇ ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 11 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(5) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ 9ਅਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ, 2021 ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 04.02.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਜੋ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਐਚ 848 ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243 ਟੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਗੋਆ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼।

(6) ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 15.02.2021 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 22.02.2021' ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਐਸ.ਈ.ਸੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ 05.02.2021 ਦੇ ਨੋਟ ਰਾਹੀਂ (ਪਹਿਲੇ ਲਈ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 08.03.2021) ਉੱਤੇ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ, ਚੋਣਾਂ 20.03.2021 ਉੱਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(7) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਹਨ, 9 ਵਜੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰ 9.30 ਵਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 22.02.2021 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(8) ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 01.03.2021 ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 04.03.2021 ਉੱਤੇ "ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ" ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੋਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 22.02.2021 ਉੱਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 04.03.2021 ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ। 5 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲਾਂ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ 04.03.2021 ਤੋਂ 06.03.2021 ਤੱਕ 10:00 13:00 ਘੰਟੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਿਰਛੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਦਨੀਤੀ" ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਲਾ ਭਾਰਤੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬਨਾਮ ਹੇਮੰਤ ਵਿਮਲਨਾਥ ਨਰੀਚਾਨੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 437 ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈਃ 25. ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਈਰਖਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੈਰ "ਜਾਂ" ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੈਰ "ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਹਾਨੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਜਬ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਨ ਦੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਭੈੜੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਤਿਰਛੀ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਚੇਤੰਨ ਉਲੰਘਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਘਟੀਆ ਛੁਕਾਅ, ਜੋ ਇਰਾਦੇ ਇਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਏ. ਡੀ. ਐੱਮ., ਜਬਲਪੁਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਕਾਂਤ ਸ਼ੁਕਲਾ [(1976) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 521], ਐਸ. ਆਰ. ਵੈਂਕਟਾਰਮਨ ਬਨਾਮ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1979) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 491], ਏ. ਪੀ. ਦਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗਵਰਧਨਲਾਲ ਪਿੱਟੀ [(2003) 4 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 739], ਬੀ. ਪੀ. ਐੱਲ. ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਐੱਸ.

ਪੀ. ਗੁਰੂਰਾਜਾ [(2003) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 567] ਅਤੇ ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. ਐੱਸ. ਈ. ਬੀ. ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਰੇ [(2007) 14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 568])

67. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 81 ਨੂੰ ਦੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ 81 (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 10 ਦਿਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ, ਪੈਰਾ 81 (ਈ) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ "15 ਅਪ੍ਰੈਲ" ਦੀ ਬਜਾਏ, "30 ਅਪ੍ਰੈਲ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਰਹਿਣਗੀਆਂ।

68. ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਤੋੜ-ਫੋੜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼। ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਹੱਤਤਾ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਡੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਦੇਣਾ, ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਾਧੂ ਚਾਰਜ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਜਾਂ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਰਾਜ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 243ਕੇ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ 9 ਅਤੇ ।9ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

69. ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 309/2021

1. ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੋਆ ਦੇ ਮਾਰਗਾਓ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 04.03.2021 ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜੋ ਗੋਆ ਐੱਸ. ਈ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 04.02.2021 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਚੋਣ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 04.03.2021 ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate